

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

на тема:

„СОЦИАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ ЗА ПО-СОЛИДАРНА ЕВРОПА“

(разработена по собствена инициатива)

Председателският съвет на ИСС взе решение за разработване на резолюция на тема „Социални измерения за по-солидарна Европа“.

На свое заседание от 16 ноември 2018 г. Пленарната сесия прие резолюцията.

„Като съзнава своето духовно и морално наследство, Съюзът се основава на неделимите и универсални ценности на човешко достойнство, свобода, равенство и солидарност; той почива на принципа на демокрацията и на принципа на правовата държава“. – из „Хартата на основните права на ЕС“

---

1. Икономическият и социален съвет (ИСС) споделя оценката за Европейския социален модел като историческо и културно специфично постижение на Европейския съюз (ЕС), което го отличава от всички останали съюзи и обединения. Той е основната концепция за развитието на социалните политики в държавите членки, която отчита единството на цели, ценности и принципи. Неговото съхранение и надграждане е гаранция за бъдещия общоевропейски напредък, базиран на трите основни ценности – солидарност, равнопоставеност, конкурентоспособност.
2. ИСС подкрепя и оценява важната стъпка на ЕС в посока повече солидарност, повече социална справедливост и повече гаранции на социалните права в Европа чрез изграждането и приложението на Европейския стълб на социалните права (ЕССП).
3. ИСС подчертава също, че постигането на по-силно социално измерение и сближаване в Европа изисква насочване на целеви финансови ресурси за реализирането на ЕССП и надграждането на Европейския социален модел както по линия на европейските структурни и инвестиционни фондове (особено по линията на Европейския социален фонд), така и по линия на националното финансиране – публични и частни инвестиции, насочени към създаване на качествени работни места с високи възнаграждения; образование и обучение; иновации и научни изследвания; качествени и достъпни обществени услуги и социални инвестиции.¹
4. ИСС напълно споделя изразената в Препоръката на ЕК позиция относно ЕССП, че икономическият и социалният напредък са взаимно свързани и създаването на Европейския стълб на социалните права следва да бъде част от по-широки усилия за изграждането на по-приобщаващ и устойчив модел на растеж чрез подобряване на конкурентоспособността на Европа и превръщането ѝ в по-добро място за инвестиции, създаване на работни места и засилване на социалното сближаване.
5. Отчитайки, че действията в социалната област са преди всичко правомощие на националните и местните власти и социалните партньори, ИСС счита, че нови инициативи в подкрепа на националните усилия могат да бъдат предприемани и на ниво ЕС, които да гарантират и да ускорят процесите на социалното сближаване в области като демография, миграция, защита срещу безработица, бедност и риск от изолация. Същевременно ИСС отбелязва, че социалната политика по принцип трябва да бъде насочена към насърчаване на хората към труд, към придобиване на нужното образование и квалификация, за да се реализират те на пазара на труда.
6. ИСС изразява подкрепа за превръщането на Европейския семестър в Европейски икономически и социален семестър и предлага въвеждане на доклади за социалните дисбаланси по 20-те приоритета на ЕССП. Също така ИСС приема за целесъобразно допълването на националните програми за реформи, конвергентните програми и

---

¹ Становище на ИСС „Европейският стълб на социалните права и ролята на организираното гражданско общество“, 2018 г.

специфичните препоръки към държавите членки с раздели, които отразяват напредъка и реализирането на ЕССП.

7. ИСС поставя отново за обсъждане своето предложение към европейските институции относно по-ефективното прилагане на ЕССП чрез подготовка на Европейски план за действие с конкретни адресирани социални насоки и параметри, както и обвързаност с Европейския семестър и с мониторинга на резултатите. Всяка държава членка трябва да изготви своя национална пътна карта, като отчита националните специфики, необходимото финансиране, както и позициите на социалните партньори и гражданското общество.
8. Според ИСС само необходимата обвързаност между цели, задачи и критерии на всички нива на отговорност може да доведе до реализирането на споделения ангажимент и споделената отговорност на национално и европейско ниво, както и до по-ясното дефиниране на отговорностите на институциите, социалните партньори и гражданското общество за по-ефективно прилагане на ЕССП.
9. ИСС счита, че една от най-важните политики за развитието на Европейския социален модел и за постигането на целите за сближаване е кохезионната политика. В бъдеще кохезионната политика ще има още по-значима роля за преодоляването на различията между държавите членки, които могат да се превърнат в източници за нежелани противоречия или дори напрежения между тях. Затова кохезионната политика трябва да се усъвършенства и разширява, а не да се ограничава, особено от гледна точка на намаляване на ресурсите, които осигуряват нейното приложение.
10. В този смисъл ИСС се солидаризира и с основните позиции на ЕИСК относно Многогодишната финансова рамка (МФР) за недопускане намаляване на средствата, осигуряващи равнопоставеност в процеса на по-нататъшното сближаване между държавите членки, в това число и в социалната сфера.
11. ИСС, като изразява категорична подкрепа за прилагането на ЕССП във всички държави - членки на ЕС, настоява също МФР след 2020 г. да предвиди и гарантира постигането на висок растеж, заетост и инвестиции в умения, иновации и инфраструктура.²
12. Отчитайки предизвикателствата на бързо изменящите се условия на труд и навлизането на нови технологии, както и целите, които се поставят в Доклада на петимата председатели - ЕС да постигне рейтинг „три пъти А“ в социалната сфера³, ИСС активно участва чрез свои актове и публични консултации в общоевропейската дискуссия, посветена на ЕССП.
13. Според ИСС издигането на принципа за устойчива социална защита и приобщаване в приоритет, осъществяван чрез ЕССП, кореспондира с очакванията на обществото за повече справедливост и солидарност.

---

² Становище на ИСС „Европейският стълб на социалните права и ролята на организираното гражданско общество“, 2018 г.

³ „Завършване на европейския икономически и паричен съюз“ („Completing Europe's Economic and Monetary Union“), доклад на Жан-Клод Юнкер в сътрудничество с Доналд Туск, Йерун Дейселблум, Марио Драги и Мартин Шулц, юни 2015 г. Вж. също „За социално измерение на Европейския икономически и паричен съюз“ („The Social Dimension of Economic and Monetary Union“), Европейски център за политическа стратегия (2015 г.).

14. ИСС подкрепя балансирания подход между социалната защита, от една страна, и икономическата и фискалната политика, от друга страна. ИСС смята, че ако този подход бъде съответно гарантиран с необходимите средства и адекватни институционални механизми, той успешно може да се превърне в средство за търсене на решения за преодоляване на неравенствата и за засилване процесите на сближаване.
15. ИСС приветства постигнатото съгласие за включването в документите от есенния пакет на Европейския семестър – 2018 г. на подробен анализ по 14-те социални показатели, свързани с ЕССП. Наред с това ИСС очаква Европейският семестър да акцентира върху насърчаването на социалните инвестиции и чрез специфичните национални препоръки, като по този начин се създават гаранции за постигането на целите на ЕССП.
16. Отчитайки значимостта на ЕССП за гражданското общество, ИСС изрази единодушна позиция за разширяване на неговия обхват до всички държави членки, а не само до Евронзоната. ИСС с удовлетворение констатира, че това предложение бе подкрепено от правителството и се превърна в официална позиция на Република България, както и факта, че първоначалната позиция на европейските институции бе променена и ЕССП се прилага във всички държави членки.
17. ИСС очаква от европейските институции да приложат още по-категорично принципа за демократизация на процесите, особено в социалната сфера, чрез още по-засилено участие на социалните партньори, организираното гражданско общество и гражданите във всички процедури по планиране, приложение и отчитане на постигнатия напредък. Активното участие на всички партньори ще бъде гаранция за тяхната отговорност в постигането на набелязаните цели за още по-силно сближаване на качеството и стандарта на живот в ЕС.
18. Същевременно ИСС с тревога подчертава, че дългосрочната безработица, както и увеличаващата се бедност са предизвикателства, които поляризират обществото. В тази връзка още през 2014 г. ИСС алармира, че ако тези предизвикателства не се адресират адекватно и навреме, тяхното задълбочаване ще превърне Европейския съюз в „съюз на две скорости“, в общност на (много) бедни и (много) богати.⁴
19. ИСС е убеден, че такива разделителни процеси, основаващи се на неравенства, особено в социалната сфера, отдалечават хората от европейската идея за единство и намаляват доверието в европейските институции. Подобни процеси трябва да концентрират усилията на европейските и националните институции, политици и изследователи и да се намерят най-точните решения, които, от една страна, ще предпазват от подобни негативни тенденции, а от друга страна, ще коригират вече съществуващите процеси на разделение.
20. ИСС отделя специално внимание на необходимостта от нови политики и мерки на европейско и национално ниво, насочени към една особено уязвима група на пазара труда – групата на дългосрочно обезкуражените лица (група от хора, които повече от една година не търсят работа, защото смятат, че няма да намерят такава). Досега тази група не е била обект на достатъчно внимание и политики, но същевременно

---

⁴ Резолюция на ИСС по “Съобщение на Комисията - Годишен обзор на растежа за 2014 г.”

дългосрочно обезкуражените лица могат да се разглеждат като трудов ресурс при наличие на необходимото мотивиране и мерки за трудова активност.⁵

21. ИСС счита, че прилаганите до този момент политики и мерки по отношение на тази уязвима група са недостатъчни и слаби като ефект на въздействие, и предлага тези проблеми да заемат много по-широко място в обществените дебати и институционалните решения. Отлагането или липсата на адекватни решения във връзка с групата на дългосрочно обезкуражените лица според ИСС е не само социален, но и икономически проблем, който може да има сериозни негативни последици за развитието на ЕС и на отделните държави членки.
22. ИСС предлага също европейските институции да заложат нова специфична европейска цел за намаляване дела на дългосрочно безработните лица на пазара на труда, което да даде отражение върху постигането на общата европейска цел от 75% заетост в изпълнение на Стратегия “Европа 2020”.
23. ИСС винаги е изразявал, насърчавал и подкрепял основната европейска ценност – солидарността и в частност солидарността и връзката между поколенията. Като отчита характера на демографската криза и последиците на пазара на труда, ИСС констатира недостатъчното внимание, което се отделя на солидарността между поколенията и най-вече между младежите и възрастните хора, които са сред най-заstraшените от дългосрочна безработица рискови групи на пазара на труда в цяла Европа.⁶
24. ИСС винаги е подкрепял политики и мерки, насочени към придобиване на нови знания и умения, независимо от възрастта, както и към насърчаване на физическата активност, здравословното хранене, превенцията и профилактиката от заболявания и разширяването на спектъра от услуги и грижи за младите и възрастните хора. Такъв подход ще увеличи капацитета и трудовия потенциал на различните поколения, които са ценен ресурс на пазара на труда и същевременно средство за преодоляване на социални неравенства.
25. ИСС е убеден, че активното стареене е от много важно значение за ЕС с оглед предизвикателствата, които възникват и ще възникнат от трайния процес на застаряване на населението, и смята, че в следващите 30 - 40 години ще са необходими нови подходи и политики.
26. Тенденцията на застаряване на населението със своите национални и европейски специфики поражда редица предизвикателства особено пред пенсионните системи. В тази връзка ИСС смята, че пенсионните системи са много уязвими в условията на непрекъснато застаряващо население, емиграция и други неблагоприятни фактори. В този контекст ИСС подкрепя по принцип общите европейски стъпки за увеличаване на възрастта за придобиване на пенсионни права в солидарните системи, но същевременно изразява мнение, че е необходимо да се отчитат и националните специфики при предприемане на такъв вид действия.
27. ИСС подкрепя новия общоевропейски продукт за лично пенсионно осигуряване, който ще даде възможност особено на т.нар. мобилни работници, които полагат и се

---

⁵ Анализ на ИСС „Дългосрочната безработица в България“, 2016 г.

⁶ Становище „Активният трудов живот на възрастните хора и солидарността между поколенията“, 2012 г.

осигуряват за труд в различни държави, в бъдеще да повишат доходите си след пенсиониране. Този продукт също може да допринесе за процеса на сближаване на доходите на възрастното поколение.⁷

28. Според ИСС внимание относно социалната защита на европейските граждани предизвиква и европейският проект за общ енергиен пазар. ИСС оценява положителните ефекти на Европейския енергиен пазар, но заедно с това отбелязва, че социалните предизвикателства, които трябва да получат ефективно и справедливо решение, не са само национален, но и европейски въпрос, който може да се реши на основата на принципа на солидарността.
29. В този контекст ИСС призовава европейските институции да допълнят целите в областта на енергийната ефективност и екологията с осигуряването и на социален план, който да компенсира в адекватна степен потребителите на енергия и особено уязвимите групи от тях. Подобна препоръка отправя и ЕИСК, когато разглежда потенциалните въздействия върху уязвимите потребители от новата структура на енергийния пазар, и в голяма степен подкрепя предложения от ИСС подход за превенция и справяне с т.нар. енергийна бедност.⁸
30. Според ИСС е налице необходимостта от предприемане на координирани и солидарни политики и намиране на адекватни механизми за превенция и защита от енергийна бедност - явление, чието значение нараства в целия ЕС и което засяга не само физическите лица, но често и малките семейни фирми.
31. В тази връзка ИСС предлага да се приеме на европейско ниво ясна дефиниция за понятието енергийна бедност и на базата на това да се определят националните специфики и се предприемат съответните мерки за защита на населението от енергийна бедност.⁹
32. ИСС поддържа предложението на ЕИСК за създаване на Европейски фонд за енергийна солидарност с цел подкрепа на инициативи на държавите членки или на местните общности за финансова помощ за плащане на сметки (социални тарифи, ваучери за ток и др.), центрове за обучението на консултанти и техническо съдействие във връзка с енергийната ефективност и др.
33. ИСС апелира пред европейските институции за по-справедливо отчитане на националните специфики, когато се изработват общи критерии и правила в областта на енергетиката, които имат негативно социално отражение върху големи групи от населението, тъй като все още в сектор енергетика съществуват значителни структурни и други различия между държавите членки. В този смисъл ИСС изрази конкретно и аргументирано тревогата на организираното българско гражданско общество от някои нови изисквания на ЕК, свързани с екологията и енергетиката¹⁰.

---

⁷ Становище „Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно общоевропейския продукт за лично пенсионно осигуряване (ОЕППО) [COM(2017) 343 final - 2017/0143 (COD)]“.

⁸ Проучвателно становище на секция TEN на Европейския икономически и социален комитет на тема „Новата структура на пазара на електроенергия и потенциалните въздействия върху уязвимите потребители“.

⁹ Становище „Мерки за преодоляване на енергийната бедност в България“, 2015 г.

¹⁰ Работен документ на ЕК за най-добри налични техники за големи горивни инсталации (LCP BREF).

34. Отчитайки важността на въпросите за социалните права на европейските граждани, ИСС със задоволство отбелязва, че институционалните европейски документи, свързани с ЕССП, отделят значително място и роля на социалните партньори и на гражданското общество. В този контекст ИСС приветства подхода на ЕК за общеевропейски дебати за бъдещето на Европа, в които ИСС участва активно, както и социалните партньори в България.
35. ИСС приема, че активното участие на социалните партньори и гражданите в изграждането на бъдеща Европа ще повиши тяхната собствена отговорност в процесите на подобряване качеството на труда и жизнения стандарт в стремежа за по-справедлива и по-интегрирана Европа. В този смисъл ИСС подкрепя по-нататъшната демократизация на процесите в ЕС, което ще доведе до още по-засилен диалог с гражданите и техните организации.
36. ИСС е убеден, че Европа и светът са изправени пред началото на нова епоха, която коренно ще промени начина, по който живеем, работим и се отнасяме един към друг. В това отношение ИСС констатира, че по своя мащаб, обхват и комплексност Четвъртата индустриална революция няма аналог в досегашната ни история. Според ИСС промените са толкова фундаментални, че от историческа гледна точка човечеството никога досега не е било в такъв етап на развитие, в който е налице такова голямо очакване както за просперитет, така и за потенциална опасност.¹¹
37. В сегашната бързо променяща се реалност ИСС смята, че са необходими задълбочени проучвания и анализи, и подкрепя идеята в тази посока - създаването на Алианс „За бъдещето на труда и обществото” в синхрон с една от седемте инициативи по повод отбелязването на 100-годишнината на Международната организация на труда през 2019 г. Бъдещият Алианс следва да включва представители на държавата и социалните партньори, изследователските институти, университетите, НПО-та, гражданското общество и отделни личности, които да дадат своя принос в очертаването на параметрите на предстоящите промени, като изградят заедно национални мрежи и организират основните регулаторни механизми за управление на протичащите процеси.
38. Според ИСС въпросът не е дали, а кога Европа ще е готова да посрещне предизвикателствата на Четвъртата индустриална революция, които ще доведат до бързи и коренни промени в пазара на труда. Ще се загубят ли огромен брой работни места? Ще се появят ли нови качествени работни места? Как ще се реформират образователните системи и ще могат ли да отговорят своевременно на новите изисквания за качество и умения на човешкия капитал в Европа? Какви форми на социална защита и подкрепа ще са адекватни, за да се запази равният достъп до пазарите на труда? ИСС е убеден, че тези и редица други въпроси не търпят отлагане нито в европейското, нито в националното си измерение, и смята, че от бързите и адекватни решения зависи общото ни бъдеще.
39. ИСС припомня анализа на Световния икономически форум (СИФ), който показва, че 65% от децата, които сега започват началното си образование, ще имат напълно нови професии. Наред с новото поколение електроника и роботика умните системи изцяло ще променят познатата ни икономика и те едва ли ще успеят да предотвратят загубата на милиони работни места. Напълно реална остава вероятността за висок

¹¹ Становище на ИСС „Бъдещето на труда: предизвикателства на Четвъртата индустриална революция“ от 2018 г.

икономически растеж, несъздаващ достатъчно нови работни места. Позицията на ИСС е, че новата индустриална революция има потенциала да подобри производителността, живота и качеството на работните места, но в същото време ИСС предупреждава, че новите процеси трябва да бъдат съпътствани от политики за приобщаващ, устойчив и задвижван от иновациите растеж.¹²

40. ИСС настоява да се определи обща посока за европейско развитие и специално за модернизиране на образователните системи и образователните процеси, така че да отговорят на изискванията на дигиталната икономика, на споделената икономика и на редица други предизвикателства в резултат на цифровите технологии. Според ИСС е необходимо всеки европейски гражданин да има гарантиран, равен и сигурен достъп до новите модерни образователни институции и до новите технологични продукти. Дигитализацията на Европа и света не трябва да носи нови разделителни линии, а да осигурява повече възможности за включване, свързване и сближаване.
41. Във връзка с динамичните процеси на Четвъртата индустриална революция и с навлизането на дигиталните технологии в ежедневието на хора от всички възрасти ИСС смята, че е необходимо да се създаде механизъм на европейско равнище, който да гарантира правата на потребителите. Необходимо е също да се засили акцентът в образованието и обучението на децата по отношение на техните възможности и права в новите условия на дигитална среда.
42. Според ИСС децата трябва да бъдат специфична група потребители, към която е необходимо да се прояви голямо внимание, като едновременно се гарантира достъпът им до знанията за цифровите технологии и защитата им от евентуални рискове, на които ги излагат дигитализацията и особено социалните мрежи.¹³
43. ИСС напълно подкрепя идентифицираните от МОТ през 2016 г. три основни предизвикателства, свързани с Четвъртата индустриална революция: увеличена поляризация между ниско- и висококвалифицираните работни места, предизвикана от изчезването на средноквалифицираните работни места в развитите икономики и липсата на икономическа диверсификация в развиващите се; необходимост от работници, фирми и общности за ефективно политическо и социално управление на процеса на промяна; разпределение на печалбата, постигната в резултат от технологиите, между социално-икономическите групи в свят, характеризиращ се с нарастващо неравенство.
44. ИСС предлага подходът към Четвъртата индустриална революция да е не само технократски и икономически, но и социален. Взаимообвързването на тези аспекти е от ключово значение в прехода към този нов етап от развитие и затова кохезионната политика и ЕССП имат своята значителна роля.
45. ИСС отбелязва със загриженост, че заедно с новите технологични постижения в света и в частност в ЕС се наблюдава процес на нарастване на неравенството в доходите, в богатствата, в интелектуалната собственост и т.н. Доказателства за това

---

¹² Становище на ИСС на тема “Бъдещето на труда: предизвикателствата на Четвъртата индустриална революция” – 2018 г.

¹³ Тази позиция бе споделена и от участниците в 20-то юбилейно издание на Деня на потребителите през март 2018 г. в София, организирано от ЕИСК и ИСС.

могат да се намерят в редица наднационални анализи^{14,15}, в доклади на ЕК^{16,17}, в становища на ЕИСК¹⁸, в официални данни на Евростат и т.н. Изследванията определят приблизително еднакви сценарии за Южната периферия на ЕС и новите страни членки от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) като най-рискови по отношение загубата на работни места вследствие на компютризацията.

46. Според ИСС усещането за справедливост в обществата от Европа намалява, като съществува опасност за развитие на коренно различни една от друга политически реторики. В този смисъл ИСС смята, че ангажирането на ЕС и на отделните държави членки с конкретни стратегии за преход към Четвъртата индустриална революция трябва да е дългосрочно, да отчита принципа на социалното сближаване и да е с нужната приемственост.
47. ИСС с тревога констатира, че за пръв път след Втората световна война има реален риск днешното младо поколение да бъде поставено в по-неблагоприятни условия от предишното. В това отношение демографската тенденция към застаряване на европейския континент оставя своя негативен отпечатък. Нарастват също така и съмненията, че различията в икономическото развитие и стандарта на живот ще останат и в бъдеще, както и че нови форми на заетост вследствие на дигитализацията, автоматизацията и изкуствения интелект няма да са достъпни за големи части от европейското общество.¹⁹
48. Отчитайки съвременните демографски предизвикателства, ИСС поставя сериозно въпроса за нов подход към младежите и младежката политика, на базата на който да се интегрират основните цели, ресурси, институции и мерки за младите хора и да се гарантира постигането на траен позитивен ефект в дългосрочен план.²⁰
49. В тази връзка ИСС подкрепя предложението на ЕК за разработване на нова стратегия за младежта, в която акцентите са насочени към интеграцията, активността и овластяването на младите хора. Тази стратегия е важна стъпка към младите хора по отношение на тяхното участие и тяхната отговорност за бъдещото развитие на ЕС.²¹
50. За ИСС основен подход към младежките политики трябва да бъде интеграционният, чрез който да се постигне необходимата концентрация и координация на цялостния процес на управление и контрол на политики и мерки. Този процес започва още от ранна детска възраст и съпровожда личностното, професионалното и общественото развитие на младите хора, както и образованието, здравеопазването, закрилата на децата и отговорното родителство.

¹⁴http://www.ilo.org/travail/whatwedo/eventsandmeetings/WCMS_544236/lang--en/index.htm

¹⁵ Bruegel, основавано на изследването от 2013 г. на Карл Фрей и Майкъл Озбърн от Оксфордския университет - C.Frey and M. Osborne. The Future of Employment: How susceptible are jobs to computerization, 2013.

¹⁶<https://ec.europa.eu/research/social-sciences/index.cfm?pg=policies&policyname=inequalities>

¹⁷https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/policy-review-inequalities_en.pdf

¹⁸ <http://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/wealth-inequality-europe>

¹⁹ Резолюция на ИСС „Бялата книга за бъдещето на Европа: Размисли и сценарии за ЕС 27 до 2027 г.“ – 2017 г.

²⁰ Резолюция на ИСС „Интегрирана политика за младите хора в България“, 2016 г.

²¹ COM(2018)269 - Съобщение на комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Ангажиране, свързване и овластяване на младите хора: нова стратегия на ЕС за младежта“.

51. ИСС е убеден, че младите хора са бъдещият човешки потенциал на Европа и колкото по-качествен е той, толкова по-добро бъдеще ще има ЕС. Инвестициите в качествено образование на младите хора са техният най-голям капитал за обществена, професионална и личностна реализация. ИСС разглежда въпросите на образованието в редица актове и откроява ясно връзката между равния достъп до образователните институции, пазара на труда и възпитателния и приобщаващ процес от най-ранна детска възраст.²²
52. ИСС счита, че публикуваният от ЕК втори пакет за образованието и допълнителните предложения за създаването на европейското пространство за образование (ЕПО) до 2025 г., в който се фокусират новите предизвикателства, свързани с изучаване на езици, автоматично взаимно признаване на средното образование и качествено образование в ранна детска възраст, са стъпка, свързана с прилагането на ЕССП, така че да се гарантира правото на равен достъп до качествено и приобщаващо общо и професионално образование за всички.²³
53. В тази връзка ИСС припомня, че в свой акт препоръча да се разработи и приеме Стратегия за чуждоезиковото обучение в България, която да е насочена както към системите на основното и средното образование, така и към обхвата и качеството на чуждоезиковото обучение в страната за всички лица, които вече са приключили своето образование. ИСС предлага подобен стратегически документ да бъде приет и на европейско ниво, което не само ще доведе до по-силна интеграция между младите хора в целия ЕС, но ще бъде и ключ за участието на младите хора в европейските програми за образователна, предприемаческа и трудова мобилност като „Еразмус +“, „Твоята първа работа с EURES“ и др.²⁴
54. Според ИСС Европа трябва да осигурява необходимите условия за трудово-образователен обмен на младите хора, които да се възползват максимално от възможностите за обучение в избрана от тях област и дори за работа в други държави - членки на ЕС, а впоследствие да се завърнат в страната си и да приложат придобития опит и знания.²⁵

---

²² Резолюция по Основни позиции на Икономическия и социален съвет относно прегледа на изпълнението на Стратегия „Европа 2020“ в България, 2015 г.; Резолюция “Реализация на младите хора на пазара на труда” – 2015 г.; Резолюция “Интегрирана политика за младите хора в България” – 2015 г.; Резолюция “Действия в подкрепа на младите хора и борбата с младежката безработица в България” – 2013 г.; Становище „Политики за ограничаване ранното напускане на образователната система” - 2012 г.; Резолюция “Мерки и действия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система” 2013 г.; Резолюция “Възможни насоки на развитие на системата за професионално образование и обучение в България” 2017 г.

²³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Изграждане на по-силна Европа: ролята на политиките за младежта, образованието и културата [COM(2018) 268]; Предложение за препоръка на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на дипломите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и на резултатите от периоди на учене в чужбина [COM(2018) 270 – 2018/0126 (NLE)]; Предложение за препоръка на Съвета за висококачествени системи на образование и грижи в ранна детска възраст [COM(2018) 271– 2018/0127 (NLE)] и Предложение за препоръка на Съвета относно всеобхватен подход към преподаването и изучаването на езици [COM(2018) 272 – 2018/0128 (NLE)].

²⁴ Резолюция „Действия в подкрепа на младите хора и борбата с младежката безработица в България”, 2013 г.

²⁵ Резолюция „Действия в подкрепа на младите хора и борбата с младежката безработица в България”, 2013 г.

55. Анализирайки предизвикателствата пред младите хора, ИСС с тревога констатира, че все по-остро стои въпросът с ранното отпадане на децата от училище.²⁶ Този проблем не е само национален, той е актуален и за целия ЕС. В тази връзка ИСС настоява за своевременни адекватни действия с цел създаването на реални и ефективни гаранции за реализиране на правото на всяко дете на достъп до качествено образование. Според ИСС това трябва да бъде както общоевропейска, така и национална цел, регламентирана по надлежен начин. В този смисъл всички европейски и национални институции, структури на гражданското общество, както и всяко семейство трябва да бъдат ангажирани и отговорни²⁷ за качествено образование на децата.
56. Също така според ИСС в условията на засилени миграционни процеси е необходимо да се обсъдят възможности за изграждане на международна система (регистър) между държавите членки за проследяване движението на децата, които придружават мигриращите си семейства в рамките на ЕС. В тази връзка ИСС изразява своята позиция, че без подобен регистър децата попадат в категорията „необхванати или отпаднали от образователната система“ в собствената си държава с всички произтичащи от това последствия.²⁸
57. Като отчита връзката между образованието и пазара на труда ИСС заявява, че децата, които напускат рано училище, са най-уязвимата група сред бъдещите участници на пазара на труда и най-силно застрашени от т.нар. капан на бедността, в който ще попаднат почти сигурно и техните деца, и тогава социалните системи ще бъдат още по-натоварени, а пазарът на труда губи ценни ресурси.
58. Според ИСС образователните системи са поставени пред изключително трудни предизвикателства, във връзка с което е необходимо тясно сътрудничество по линията наука – изследвания – иновации. ИСС счита, че е необходимо да се създаде обща система за обмяна на добри практики и опит между държавите членки и в тази връзка подкрепя инициативите на ЕК, които насърчават балансираната мобилност и обмен на студенти, учители и добри практики, както и създаването на европейска мрежа от университети, основана на подхода „отдолу - нагоре“.
59. ИСС предлага подобно на другите цели, заложи в Стратегия “Европа 2020”, заетостта на младежите до 29-годишна възраст да бъде една от подцелите за наблюдение. ИСС поддържа позицията си за необходимост от подкрепа с повече и по-ефективни мерки за подобряване на достъпа до заетост на младежите с основно, по-ниско или без образование, което да намери израз и да заеме централно място в европейските политики.
60. ИСС смята, че за да се укрепи и развие социалното измерение, особено що се отнася до интеграция и активизиране на младите хора, е необходимо увеличаване на

---

²⁶ Становище „Политики за ограничаване ранното напускане на образователната система“; резолюция по “Проект на Стратегия за превенция и намаляване дела на отпадащите и преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)“; резолюция “Мерки и действия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система“; анализ “Преждевременно напускане на образователната система“; резолюция “Преждевременното напускане на образователната система – проблеми и възможни решения”.

²⁷ Това предложение на ИСС бе включено в заключителния документ на Годишната среща на президентите и главните секретари на ИСС на страните - членки на ЕС и на ЕИСК, през 2018 г.

²⁸ Резолюция “Преждевременното напускане на образователната система – проблеми и възможни решения”, 2017 г.

инвестициите в системите на образованието и обучението, както и тяхното модернизиране и адаптиране и насочване на европейските фондове в подкрепа на проекти за развитие на умения и квалификация, насърчаване на социалните иновации и борбата с бедността. Също така настоява да се обсъди възможността за надграждане на инициативата „Младежка гаранция“ чрез финансовата подкрепа на фондовете на ЕС.²⁹

- 61.** ИСС за пореден път изразява своята убеденост, че бъдещето на ЕС трябва да се гради върху ценностите на Европейския социален модел и да е насочено към една по-солидарна, по-справедлива и по-конкурентна Европа.

(п)

проф. Лалко Дулевски

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

---

²⁹ Становище на ИСС „ Европейския стълб на социалните права и ролята на организираното гражданско общество“, 2018 г.